

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2022. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за (ре)осигурање	4
Остали учесници на тржишту.....	4
1.2. Структура портфеља осигурања.....	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	8
Структура пасиве	9
2. Показатељи пословања.....	9
2.1. Адекватност капитала	9
2.2. Квалитет имовине	10
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви	10
2.4. Профитабилност	11
2.5. Ликвидност	12
3. Аутоодговорност.....	12
4. Закључак	13

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T1	прво тромесечје у години – период од 1. 1. до 31. 3.

1. Тржиште осигурања¹

1.1. Учесници на тржишту

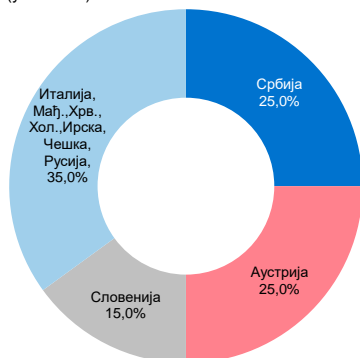
Друштва за (ре)осигурање

На крају Т1 2022. године, у Републици Србији послује 20 друштава за (ре)осигурање и њихов број је непромењен у односу на исти период претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 16 друштава, док се пословима реосигурања баве четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем баве се четири друштва, док искључиво неживотним осигурањем односно и животним и неживотним осигурањем – по шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 20 друштава на крају Т1 2022. 15 је у већинском страном власништву.

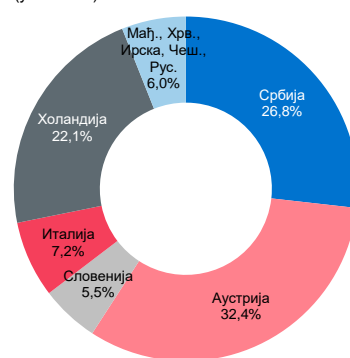
Друштва у страном власништву бележе преовлађујуће учешће на крају Т1 2022. у: премији животних осигурања са 86,6%, премији неживотних осигурања са 61,4%, укупној имовини са 73,2%, као и у броју запослених са 65,3%.

Графикон 1.1.1. Структура друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т1 2022)

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 1.1.2. Билансна сума друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т1 2022)

Извор: Народна банка Србије.

Остали учесници на тржишту

Поред друштава за (ре)осигурање на тржишту, на крају Т1 2022. послује и: 16 банака, шест давалаца финансијског лизинга и јавни поштански оператор, који су

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за (ре)осигурање дужна да достављају Народној банци Србије.

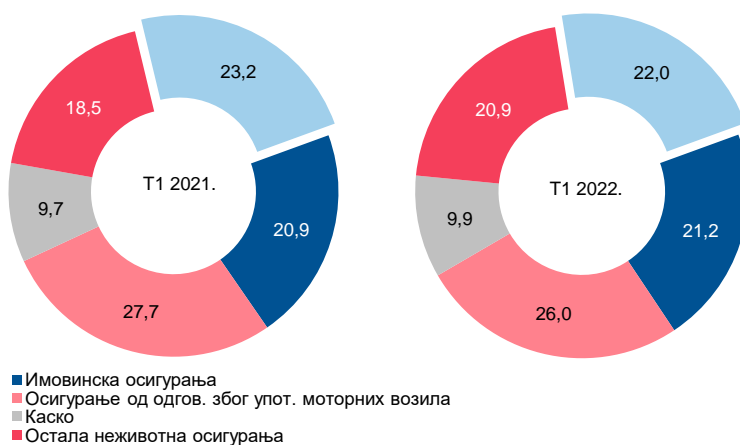
добили сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 110 правних лица (друштва за посредовање у осигурању и друштва за заступање у осигурању), 78 заступника у осигурању (физичких лица – предузетника) и 4.008 активних овлашћених лица за обављање послова заступања, односно послова посредовања у осигурању.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т1 2022. године износила је 31,5 млрд динара (268 млн евра или 301 млн долара)², што представља раст од 13,4% у односу на исти период претходне године.

У структури премије, учешће премије животних осигурања се са 23,2% у Т1 2021. смањује на 22,0% у Т1 2022, услед већег номиналног раста премије неживотних осигурања од раста премије животних осигурања.

Графикон 1.2. Укупна премија према врстама осигурања (у Т1 2021. и Т1 2022, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т1 2022. године слична је структури у истом периоду 2021. године, уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији, од 26,0%. Затим следе животна осигурања са 22,0%, имовинска осигурања са 21,2% и осигурање моторних возила – каско са 9,9%.

Премија неживотних осигурања у Т1 2022. године бележи раст од 15,1% у односу на исти период 2021. године. Премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила забележила је раст од 6,3%, премија имовинских

² Према просечној вредности средњег курса Народне банке Србије за посматрани период.

осигурања 14,8%, премија осигурања моторних возила – каско 16,0%, а премија добровољног здравственог осигурања чак 30,0%.

Наведени раст премије добровољног здравственог осигурања прати и раст учешћа премије ове врсте осигурања са 7,8% у Т1 2021. на 9,0% у Т1 2022. При томе, две трећине тржишта покривају три друштва за осигурање.

Осигурање од последица незгоде, које обухвата, између осталог, и обавезна осигурања као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду и од професионалних обољења, бележи раст од 6,5%, али и благи пад учешћа са 3,2% у Т1 2021. године на 3,0% у Т1 2022.

У Т1 2022. године није дошло до промена у ранг-листи пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини премији неживотних осигурања, која у премији овог сегмента тржишта учествују са 78,1%. Међутим, дошло је до промене у рангу пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини укупне премије и премије животних осигурања, која у укупним наведеним категоријама свих друштава за осигурање учествују са 77,1% и 83,8%, респективно.

Табела 1.2. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање
(у млн динара, у %)

	31. 3. 2021.			31. 3. 2022.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Према критеријуму укупне премије							
Дунав	7425	26,7	1	8323	26,4	1	-
Ђенерали	6018	21,6	2	6256	19,8	2	-
Винер	2995	10,8	4	3692	11,7	3	раст
ДДОР	3211	11,5	3	3515	11,1	4	пад
Триглав	2143	7,7	5	2537	8,1	5	-
Према критеријуму премије неживотних осигурања							
Дунав	6599	30,9	1	7393	30,1	1	-
Ђенерали	4039	18,9	2	4225	17,2	2	-
ДДОР	2713	12,7	3	2968	12,1	3	-
Триглав	1938	9,1	4	2352	9,6	4	-
Винер	1761	8,2	5	2250	9,1	5	-
Према критеријуму премије животних осигурања							
Ђенерали	1979	30,7	1	2031	29,2	1	-
Винер	1234	19,1	2	1442	20,8	2	-
Дунав	826	12,8	4	930	13,4	3	раст
Граве	844	13,1	3	867	12,5	4	пад
ДДОР	498	7,7	5	547	7,9	5	-

Извор: Народна банка Србије.

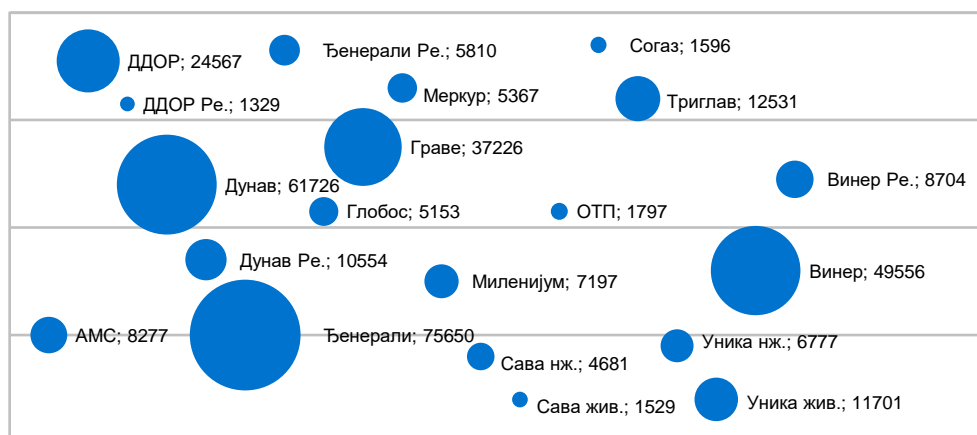
Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за (ре)осигурање, умерена је и на крају Т1 2022. године износи 1.263.³

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за (ре)осигурање повећана је на крају Т1 2022. на 341,7 млрд динара (2,9 млрд евра или 3,2 млрд долара)⁴, и то за 5,5% у односу на крај Т1 претходне године.

Графикон 1.3.1. **Билансне суме друштава за (ре)осигурање**
(на дан 31. 3. 2022, у млн динара)

Извор: Народна банка Србије.

У Т1 2022. године није дошло до промене у ранг-листи пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини билансне суме, која у укупној билансној суми свих друштава за осигурање учествују са 78,9%.

³ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

⁴ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. марта 2022. године.

Табела 1.3. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање према критеријуму билансне суме (у млн динара, у %)

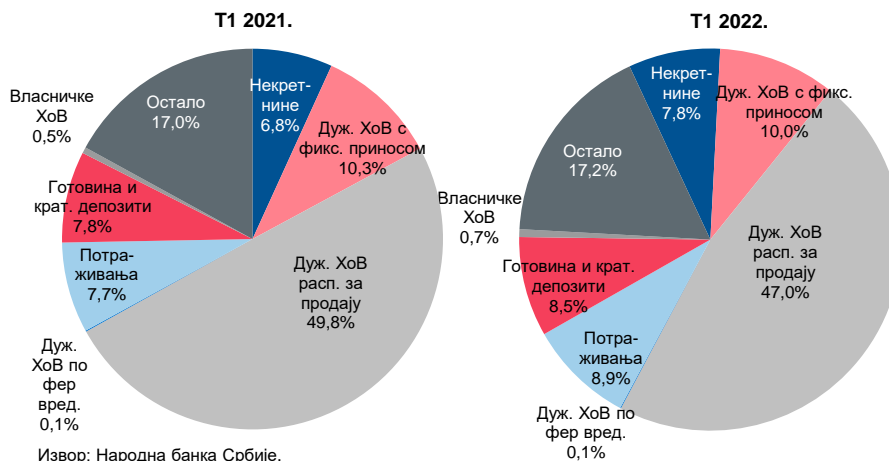
	31. 3. 2021.			31. 3. 2022.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Ђенерали	74840	24,9	1	75650	24,0	1	-
Дунав	58356	19,4	2	61726	19,6	2	-
Винер	46850	15,6	3	49556	15,7	3	-
Граве	35795	11,9	4	37226	11,8	4	-
ДДОР	23406	7,8	5	24567	7,8	5	-

Извор: Народна банка Србије.

Структура активе

У структури активе друштава за (ре)осигурање, са стањем на дан 31. марта 2022. године, највећи део односио се на дужничке хартије од вредности, и то дужничке хартије од вредности расположиве за продају (47,0%), с фиксним приносом (10,0%) и које се исказују по фер вредности кроз биланс успеха (0,1%), иза којих су следили: потраживања (8,9%), готовина и краткорочни депозити (8,5%), некретнине, постројења и опрема, као и техничке резерве које падају на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (по 7,8%) активе, и остало⁵.

Графикон 1.3.2. Структура активе (на дан 31. 3. 2021. и 31. 3. 2022)

⁵ *Остало* у Графикону 1.3.2. обухвата: нематеријална улагања, гудвил, софтвер и остала права, учешћа у капиталу, остале дугорочне финансијске пласмане (осим дужничких ХоВ с фиксним приносом), остала дугорочна средства, одложена пореска средства, залихе, стална средства намењена продаји, остале ХоВ у оквиру финансијских пласмана, остале краткорочне финансијске пласмане, порез на додату вредност, АВР и техничке резерве на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара.

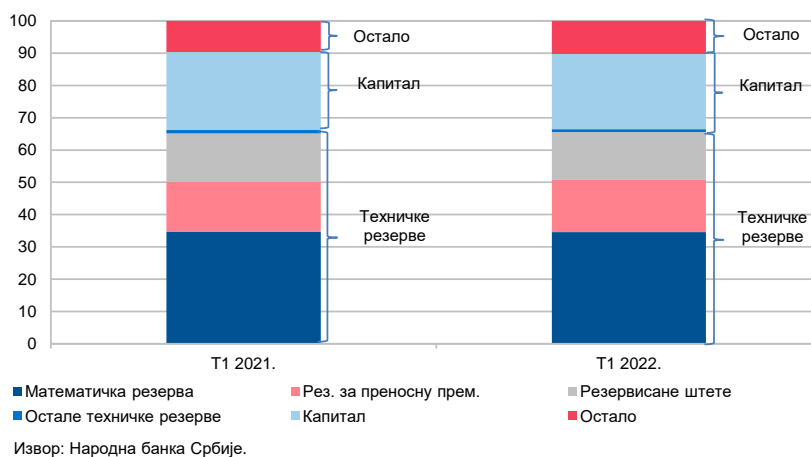
У поређењу са стањем на исти дан претходне године, може се закључити да, с једне стране, потраживања, готовина и краткорочни депозити и некретнине повећавају учешће у Т1 2022. године, док с друге стране, дужничке хартије од вредности расположиве за продају смањују своје учешће.

Структура пасиве

У структури пасиве друштава за (ре)осигурање на крају Т1 2022. техничке резерве исказују учешће од 66,5%, а капитал од 23,2%.

Капитал у износу од 79,1 млрд динара бележи раст у односу на крај Т1 претходне године по стопи од 1,4%. Техничке резерве у износу од 226,2 млрд динара бележе раст на крају Т1 2022. од 6,1%. Математичка резерва задржава најзначајније учешће у техничким резервама, са стопом раста у Т1 2022. од 5,1% у односу на исти период претходне године.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве
(у %)

2. Показатељи пословања

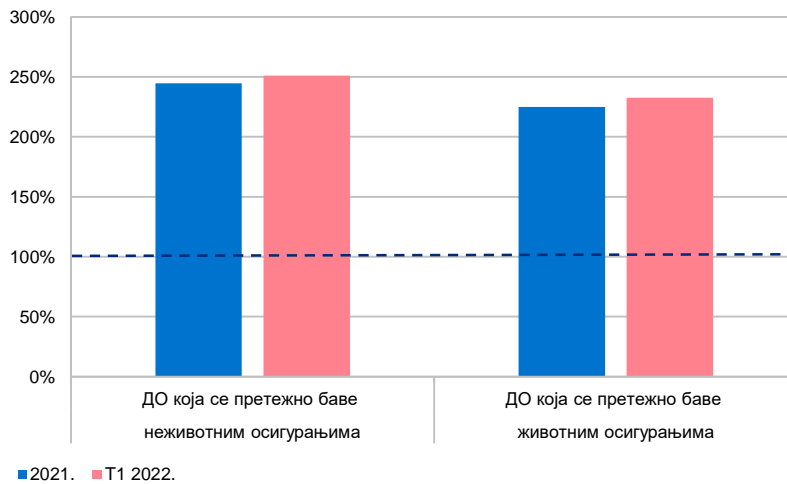
2.1. Адекватност капитала

Солвентност друштва за (ре)осигурање у великој мери зависи од довољности техничких резерви за преузете обавезе из осигурања, а пре свега од испуњености услова који се односе на адекватност капитала, а утврђени су као однос захтеване и расположиве маргине солвентности.

Расположива маргина солвентности друштва за (ре)осигурање на дан 31. марта 2022. године у Републици Србији износила је 54,6 млрд динара, а

захтевана маргина солвентности 22,0 млрд динара. Код друштава која се претежно баве *неживотним осигурањима* **основни показатељ адекватности капитала** (однос расположиве и захтеване маргине солвентности) износио је 251,1%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* – 232,5%.

Графикон 2.1. Адекватност капитала друштава за осигурање

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Квалитет имовине

Учешће облика активе које може карактерисати отежана наплативост (нематеријална улагања, некретнине, пласмани у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања) у укупној активи друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, тј. **ратио теже утрживе активе** на крају Т1 2022. на задовољавајућем је нивоу и износи 19,0%, док је на крају 2021. године износио 18,3%. На промену вредности овог показатеља утицао је већи раст наведених облика активе од раста саме активе.

Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведени показатељ је благо смањен са 7,2% на крају 2021. на 7,0% на крају Т1 2022.

2.3. Инвестирање средстава техничких резерви

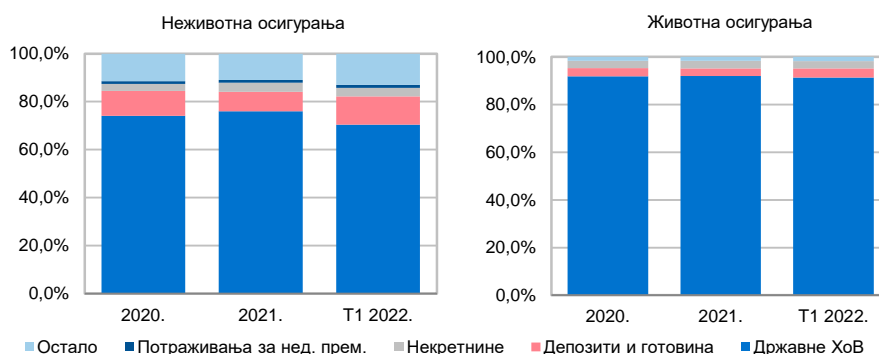
Ради обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета, није довољно само формирање адекватног нивоа техничких резерви, већ и улагање средстава техничких резерви на начин који обезбеђује очување и увећање њихове реалне вредности, а ради стварања

услова за измирење преузетих обавеза из осигурања у целини и у року и у садашњем, и у будућем периоду. Да би било способно да одговори својим обавезама, друштво је дужно да средства инвестира тако да води рачуна о профилу ризика и лимитима толеранције ризика (квалитативним и квантитативним), применом своје инвестиционе политике.

У друштвима за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања*, као и у *друштвима за реосигурање* у Т1 2022. остварено је инвестирање пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине.

Посматрано укупно у Републици Србији за сва друштва за осигурање средства техничких резерви *неживотних осигурања* у Т1 2022. највећим делом су била уложена у државне хартије од вредности – 70,4%, а затим у депозите код банака и готовину – 11,8%, техничке резерве на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара – 11,1% и некретнине – 3,6%, док су потраживања за недоспеле премије бележила учешће од 1,2%. Посматрано у односу на крај претходне године, смањено је учешће државних хартија од вредности и некретнина, с једне стране, и повећано је учешће депозита и готовине и учешће техничких резерви на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (део категорије *Остало* у Графикону 2.3), с друге стране.

Графикон 2.3. Структура инвестирања средстава техничких резерви

Извор: Народна банка Србије.

У структури инвестирања средстава техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 91,4%, док улагање у депозите код банака и готовину, односно у некретнине износи свега 3,8% и 3,1%, респективно.

2.4. Профитабилност

На профитабилност друштава за осигурање указује вредност **комбинованог рација у самопридржају** (однос збира меродавних штета и трошкова

спровођења осигурања, у самопридржају према меродавној премији у самопридржају). Вредност овог рација испод 100% указује на способност друштава да из прикупљене премије исплате штете и покрију настале трошкове, док се за вредности овог показатеља изнад 100% претпоставља да друштва при одређивању висине премије узимају у обзир и потенцијалне приходе од инвестирања на финансијском тржишту и тржишту непокретности, што их излаже пре свега тржишним ризицима и ризику неиспуњења обавеза друге уговорне стране. Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима неживотних осигурања вредност комбинованог рација у самопридржају повећана је са 84,2% у Т1 2021. на 91,8% у Т1 2022. На кретање овог рација утицао је слабији раст меродавне премије у самопридржају од раста меродавних штета и трошкова спровођења осигурања у самопридржају.

2.5. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна и о усклађености средстава и обавеза по рочности, и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

Показатељ усклађености ликвидне активе и обавеза⁶ на нивоу свих друштава за (ре)осигурање, који је у Т1 2022. године износио 149,5%, говори у прилог довољности ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза у сектору осигурања.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима (осигурање од аутоодговорности) на крају Т1 2022. бавило се 11 друштава за осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т1 2022. бележи раст од 6,2% у односу на исти период 2021. године.

Концентрација портфеља у овом сегменту је смањена ако се има у виду да у Т1 2022. три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од

⁶ Ликвидна актива у овом извештају обухвата: финансијске пласмане, готовину, депозите код банака и остале непоменуте дугорочне финансијске пласмане, док обавезе обухватају: краткорочне обавезе, пасивна временска разграничења, резервисане штете и друге техничке резерве осигурања до годину дана.

аутоодговорности покривају 58,0% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 63,5% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља за Т1 2022. и истог периода 2021. године, издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- На тржишту Републике Србије пословало је 20 друштава за (ре)осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године, уз смањење броја запослених на 11.326 по стопи од –1,8%;
- Остварен је раст билансне суме сектора осигурања за 5,5% и она износи 341,7 млрд динара;
- Остварен је раст капитала од 1,4% и он износи 79,1 млрд динара;
- Остварен је раст техничких резерви од 6,1% и оне износе 226,2 млрд динара, уз остварење инвестирања пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине;
- Остварено је повећање укупне премије од 13,4% и она износи 31,5 млрд динара;
- Учешће неживотних осигурања од 78,0% у укупној премији и даље је доминантно. Премија неживотних осигурања бележи раст од 15,1%, при чему осигурања са значајним учешћем, као што су: осигурање од одговорности због употребе моторних возила, имовинска осигурања, осигурања моторних возила – каско и добровољно здравствено осигурање, бележе раст;
- Учешће животних осигурања смањено је, услед већег раста премије неживотних осигурања од раста премије животних осигурања.

Постојећим прописима којима се уређује делатност осигурања у Републици Србији створени су предуслови за значајан корак ка даљој конвергенцији стања сектора осигурања у Републици Србији нивоу развоја тог сектора у ЕУ.

Значајне промене регулаторног оквира у области надзора делатности осигурања тек се очекују с пуним усклађивањем прописа с Директивом о дистрибуцији осигурања и с применом *Солвентности II*.

Директива о дистрибуцији осигурања доноси решења којима се ближе утврђује надзор и управљање производима осигурања, како би се обезбедило да ти производи одговарају стварним потребама корисника. Поред тога, ова директива прописује начин информисања корисника и дистрибуције производа осигурања, чиме се унапређује ниво заштите права и интереса корисника услуге осигурања.

Ефективан режим солвентности који се заснива на изложености ризицима, у складу је с развојем у другим деловима финансијског сектора, нарочито банкарским. С тим у вези, ради даљег унапређења регулативе пруденцијалног надзора, у предстојећем периоду планиран је наставак започетих активности на усклађивању с Директивом *Солвентност II*, која ће променити начин квантификације нивоа ризика којима је друштво за (ре)осигурање изложено у свом пословању, а самим тим и начин управљања овим ризицима. Завршетком прве фазе стратешки опредељених активности на имплементацији *Солвентности II* – анализа усклађености регулативе, спровођењем активности у оквиру друге фазе – процена ефеката имплементације, као и преласком на трећу фазу у којој се спроводи процес усклађивања регулаторног оквира, унапредиће се способност сектора осигурања да одговори на изазове у будућности, а с циљем обезбеђења дугорочне стабилности сектора осигурања и заштите корисника услуга осигурања.

У условима утицаја растуће глобалне неизвесности испољене у 2022. години, као и утицаја пандемије вируса корона, који траје више од две године, улога сектора осигурања у пружању заштите грађанима, односно осигураницима и обезбеђење континуитета пружања услуге осигурања, још више добија на значају. У том смислу, на изазове из међународног окружења у 2022. години Народна банка Србије је одговорила постепеним повећањем рестриктивности монетарне политике, као и референтне каматне стопе, ради обезбеђења кретања инфлације у средњем року на ниском и стабилном нивоу. Такође, Народна банка Србије је правовремено донела низ добро одмерених мера за спречавање, смањење и отклањање негативних ефеката изазваних пандемијом вируса корона, како би се обезбедили права и интереси корисника услуга осигурања и очувала стабилност пословања свих професионалних учесника на тржишту осигурања, односно обезбедио континуитет надзорне функције, што ће наставити да и надаље чини.